MANIFESTAREA ATITUDINII FAȚĂ DE MOARTE LA TINERII CU TENDINȚE SPRE AUTOBLAMARE

Maia HARITONOV,
Facultatea de Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială

CZU: 159.942-053.6:128 *haritonov.maia@gmail.com*

Moartea constituie o temă de interes sporit pentru abordarea existențială, unde moartea este privită drept una dintre cele 4 frici existențiale, un dat al existenței umane. Angoasa de moarte este prezentă drept o componentă de bază a oricărei alte frici sau fobii în viața fiecărui om. De fapt, Kierkegard a fost primul care a trasat o distincție între frică și angoasă; el contrasta frica *de ceva*, cu angoasa, care nu e o frică de un obiect determinat [1]. Din acest motiv, construim bariere pentru a ne proteja de angoasă și, prin urmare, o transformăm în frica față de ceva împotriva căreia ne putem proteja. Mai mult de atât, cei care au această atitudine față de moarte se îngrijorează de faptul că nu vor reuși să ofere sens vieții lor. Între timp, formarea sensurilor vieții este strâns legată de conștientizarea caracterului finit al vieții, ceea ce face ca problema atitudinilor față de moarte să fie relevantă pentru tineri. Puțin studiată este problema relației dintre atitudinea față de moarte și atitudinea față de sine a individului, în special, cu autoblamarea ca factor formator al atitudinii de sine. Din cele expuse mai sus problema identificării interdependenței specificului atitudinii față de moarte la tinerii care au tendințe spre autoblamare, care este însoțită de emoții negative față de „eu" lor, un sentiment puternic de vinovăție pentru eșecurile lor, anxietate și autoagresiune.

Dificultățile cercetării „eu-ului" uman sunt asociate cu concepte precum „sine", „conștiința de sine", „eu", „atitudinea față de sine", care sunt strâns legate între ele. Mulți psihologi au dezvoltat problema „sinelui". Astfel, C. Jung a considerat sinele ca un arhetip al integrității, care ocupă un loc central în gestionarea vieții mentale a unei persoane. Sinele apare în procesul de individuare, separarea unui singur psihic indivizibil de conștiința „insulară" [2]. Fondatorul introspecției interpersonale, G.S. Sullivan, spre deosebire de Jung, considera că eul nu este un fenomen înnăscut, ci dobân-

dit în procesul de stăpânire a unui repertoriu de roluri și practici de vorbire. Sinele în acest caz are ca scop confirmarea conceptului de „sunt bun”, primirea satisfacției în acest sens și reducerea anxietății [3].

Scopul acestei cercetări rezidă în determinarea relației dintre atitudinile față de moarte și tendința spre autoblamare la tineri.

Ipoteza cercetării relevă faptul că există o relație între atitudinile față de moarte și tendința spre autoblamare la tineri.

Metodologia cercetării a inclus următoarele tipuri de metode: a) teoretice: documentarea științifică; analiza și generalizarea surselor și cercetărilor din domeniul psihologiei; b) empirice: chestionarul Profilul de atitudini față de moarte - revizuit de P.T.Wong, G.T. Reker, G. Gesser (32 de itemi), și chestionarul de evaluare a atitudinii față de sine S.R.Pantileeva (110 de itemi); c) statistic-matematice de prelucrare a datelor; stabilirea cotelor procentuale și a valorilor medii, coeficientul de corelație Bravais Pearson.

Eșantionul cercetării îl constituie 60 de tineri cu vârsta cuprinsă între 18-25 de ani. Studiul a implicat tineri din diferite regiuni ale Republicii Moldova. 76,3% dintre respondenți locuiesc în municipiul Chișinău, 10,2% - în or. Orhei, 6,8% - în raionul Edineț, 6,7% - în raionul Leova.

Analiza statistică a rezultatelor indică faptul că în grupul de tineri cu tendințe spre autoblamare, tipul de atitudine față de moarte la care sunt atestate cele mai multe corelații este „Moartea ca evadare” (în conformitate cu Fig. 2.1). Acest tip de atitudine față de moarte corelează negativ cu *atitudinea față de sine reflectată* (p = 0,015) și *valoarea de sine* (p = 0,006) și corelează pozitiv cu *conflictul intern* (p = 0,025) și *autoblamarea* (p = 0,05).

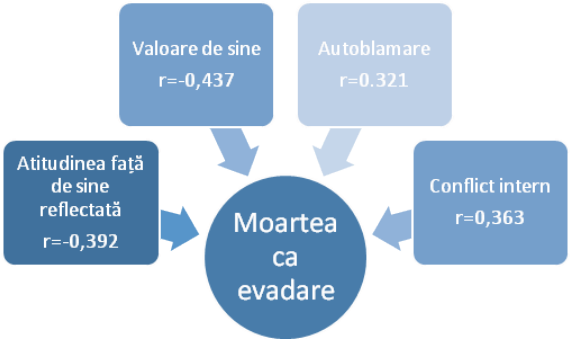

Fig.1. Corelația dintre atitudinea față de moarte „Moartea ca evadare” cu atitudinile față de sine la subiecții cu tendințe spre autoblamare

Corelația obținută poate fi explicată prin faptul că, pentru persoanele cu tendințe spre autoblamare, care așteaptă o atitudine negativă față de persoana lor de la ceilalți, care tind să-și devalorizeze personalitatea, gândurile despre moarte pot fi caracterizate prin poziția „tuturor le va fi mai bine fără mine" sau, dimpotrivă, prin dorința de a-și dovedi propria valoare altora părăsind viața.

Tipul de atitudine față de moarte „Evitarea morții" (în conformitate cu Fig. 2.2) corelează pozitiv cu *atitudinea față de sine reflectată* ($p = 0,039$) și cu autoacceptarea ($p = 0,004$).

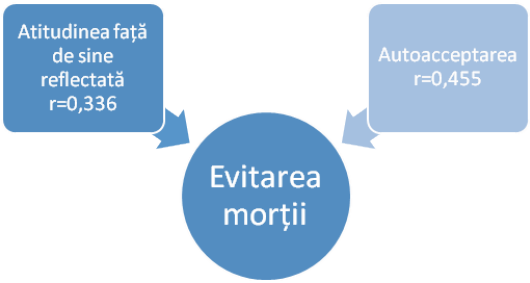

Fig. 2. Corelația dintre atitudinea față de moarte „Evitarea morții" și componentele atitudinii față de sine la subiecții cu tendințe spre autoblamare

Referindu-ne la rezultatele obținute în cercetarea noastră ce reflectă relația dintre atitudinea față de moarte „Evitarea morții" și componentele atitudinii față de sine la subiecții cu tendințe spre autoblamare afirmăm că, în cazul creșterii unei atitudini pozitive față de sine, moartea încetează să fie percepută ca o cale de ieșire din situație, o persoană se gândește mai rar la asta.

Tipul de atitudine față de moarte „Frica de moarte" corelează negativ doar cu autosuficiența ($p = 0,008$). Pentru tipuri de relații precum „Acceptarea morții" și „Acceptare neutră" nu au fost identificate relații semnificative. Astfel, atitudinea față de moarte ca modalitate de evadare din viață în rândul tinerilor predispuși la auto-acuzare este cel mai strâns legată de atitudinea lor față de ei înșiși.

În concluzie putem afirma ipotezele noastre au fost confirmate. Într-adevăr, atitudinea față de moarte în rândul tinerilor predispuși la autoblamare își are specificul ei. Tipul de atitudine față de moarte „Moartea ca evadare" care la rândul său este corelată cu atitudinea de sine a tinerilor

care sunt predispuși la autoblamare, în timp ce în rândul tinerilor care nu au tendințe spre autoblamare moartea nu este asociată cu atitudinea față de propria persoană.

Rezultatele obținute arată că o atitudine de autoblamare, însoțită de sentimente de vinovăție, fixare pe experiențele negative, exagerarea amplorii eșecurilor și atribuirea calităților negative, poate provoca o frică mai mică de moarte. Ideea valorii scăzute a propriei personalități pentru sine și pentru cei din jur poate provoca la tinerii predispuși la autoblamare o atitudine față de moarte ca o cale de ieșire din situații dificile.

Referințe:

1. Yalom, I., Psihoterapie Existențială, București: Trei, 2012, 608 p.
2. Jung, C., Arhetipurile și Inconștientul colectiv, București: Trei, 2003, 300 p.
3. Sullivan, H., Teorie interpersonală și psihiatrie, București: Trei, 347 p.

Recomandat:
PRAVIȚCHI Galina,
dr. lector universitar